

متن پرسش

با سلام خدمت استاد عزیز: استاد جان! حضرتعالی اگر اشتباه نکنم در آثارتان فرمودید که در پیامبران (ع) قبل از نبی مکرم اسلام (ص) همه ی اسماء الهی بر قلب مقدس این پیامبران متجلی نگشته! مثلاً حضرت عیسی (ع) ظهور اسم حی خداوند بوده، اما با بعثت پیامبر اسلام (ص) تمام اسماء الهی به ظهور رسیده از طرفی هم در قرآن می فرمایند علم آدم الالاسماء کلهما ما به حضرت آدم کل اسماء را آموختیم! با توجه به توضیحات فوق بالاخره پیامبران قبل از پیامبر اسلام (ص) همچون رسول خدا (ص) مظهر تمام اسماء الهی بودند یا تنها برخی از اسماء الهی؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: آدم، در آیهی مذکور همان طور که قرآن متذکر است خلیفه‌ی الهی است و طبق قاعده ی «النهایات تُزَجُّ إِلَى الْبِدایات» که می گوید: هر صورت انتهایی برگشت دارد به حقیقت غیبی ابتدایی اش. مثل اینکه صندلی موجود در خارج برگشت دارد به صورت صندلی موجود در ذهن. یعنی در ابتدا بُعد غیبی آن صندلی در ذهن به صورت کامل موجود است و سپس در طول زمان به کمک نجار آن صندلی به صورت کامل در انتها ظاهر می شود. بر اساس همین قاعده است که می گوئیم در طول تاریخ، ظهور همه ی انبیاء و اولیاء شرایط ظهور آن حقیقت نهایی می باشند که در انتهای تاریخ ظهور می کند. در همین رابطه شیخ محمود شبستری می گوید و چه خوب می گوید:

یکی خط است از اول تا به آخر

بر او خلق جهان گشته مسافر

در این ره انبیا چون ساربانند

دلیل و رهنمای کاروانند

وز ایشان سید ما گشته سالار

هم او اول هم او آخر در این کار

احد در میم احمد گشت ظاهر

در این دور اول آمد عین آخر
ز احمد تا احد یک میم فرق است
جهانی اندر آن یک میم غرق است
بر او ختم آمده پایان این راه
در او منزل شده «ادعوا الی الله»
مقام دلگشایش جمع جمع است
جمال جانفزایش شمع جمع است
شده او پیش و دلها جمله از پی
گرفته دست دلها دامن وی
موفق باشید